

ANONİM ŞİRKETLERDE BATIL YÖNETİM KURULU KARARLARI

INVALID DECISIONS OF THE BOARD OF DIRECTORS
IN JOINT STOCK COMPANIES



Ufuk ÜNLÜ*

ÖZ

Anonim şirketlerde, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Anonim şirketin yönetim ve temsil organı yönetim kuruludur. Yönetim kurulları hukuki işlem niteliğinde karar alarak görevlerini icra ederler. Bu nedenle yönetim kurulu kararları da hukuki işlem niteliğindedir ve hukukun genel prensipleri bu kararlar içinde geçerlidir. Her hukuki işlemde olduğu gibi yönetim kurulu kararları da sakat olabilir. Bilindiği gibi hukukumuzda sakatlık üç çeşittir; yokluk, iptal ve batıl karar. Batıl karar, kurucu unsurlarda eksiklik anlamına gelir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Yönetim Kurulu, Batıl Karar, Kurucu Unsur, Geçersizlik.

ABSTRACT

In joint stock companies there is a board of directors which is assigned by the charter, selected by the general assembly of the company and formed from one or more members. The representation and management organs of joint stock companies are their board of directors. A board of directors takes legal decisions as a part of their legal rights and duties. Therefore, these decisions are legal processes and the general principles of law are applicable to these decisions too. As it is possible for every legal action, the decisions of these boards can also be invalid. As is known, there are three types of legal invalidities in our law: nullity, annulment and void judgment. Void judgment means the absence of any founder elements.

Keywords: Joint stock company, board of directors, invalid decision, founder element, invalidness

* Başbakanlık Müfettişi

M.G.T.: 28.11.2017 / M.K.T.: 14.12.2017

1- GİRİŞ

Türk Dil Kurumu sözlüğünde batıl kelimesinin karşılığı, temelsiz, asılsız, geçersiz olarak verilmektedir.¹ Anonim şirketlerde yönetim kurulu kararlarının batıl olması ise söz konusu kararın geçerlilik unsurları açısından eksik olması anlamına gelmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 391'inci maddesinde yönetim kurulunun batıl kararları tek tek sayılmıştır. Batıl kararların sayılmasına karşın bu konuda alınmış yargı kararlarının yahut içtihatların hâlihazırda fazlaca bulunmaması nedeniyle söz konusu kararlar ile somut olarak hangi işlemlerin ifade edildiği ve yine batıl kararlar içerisinde geçen ve anlaşılamayan birtakım ifadelerin hangi iş ve işlemlere denk geldiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Çalışmamız içerisinde söz konusu batıl kararlarla ilgili literatürde yer verilen değerlendirmeler ele alınarak, kararlar hakkında açıklamalar yapılmıştır.

2- YÖNETİM KURULLARININ BATIL KARARLARI

Sakat kararlardan yokluk, bir hukuki işlemin kurucu unsurlarında bulunan eksiklik halinde söz konusu olur. Eğer yönetim kurulu kararlarında kurucu unsurlardan birisi eksik olursa bu durumda bu kararın yokluğunun tespiti istenebilir. Örneğin, yönetim kurulunu oluşturan kişiler yönetim kurulu üyeliği sıfatını haiz değilse bu karar hukuki anlamda yok hükmündedir.² Butlan, kurucu unsurlarda eksiklik, iptal edilebilirlik ise kararın, geçmişe etkili olarak hüküm ve sonuçlarının ortadan kaldırılması olarak tanımlanabilir.

Bir hukuki işlemin kurucu unsurlarında herhangi bir eksiklik yoksa hukuki işlem "doğmuş" demektir. Ancak bu işlemin hukuk âleminde hüküm doğurabilmesi için birtakım şartları yerine getirmiş olması gerekir. Bu şartlar geçerlilik şartlarıdır. Batıl kararlar da yoklukta olduğu gibi baştan itibaren hüküm ve sonuç doğurmazlar ancak bunların kurucu unsurları tam, geçerlilik unsurları eksiktir.³

6102 sayılı Kanun, mülga Ticaret Kanunu'ndan farklı olarak yönetim kurulu kararlarının batıl olması konusunu düzenlemiştir. Yargıtay'ın yerleşik içtihadına göre, bir yönetim kurulu kararının geçersiz olduğunun tespiti mahkemeden istenebilir. 6102 sayılı Kanun, mevcut uygulamayı hükme bağlamıştır. Düzenlemenin amacı, dava olanağını tanıyarak ve iptal edilebilir kararlarla bâtil kararlar arasındaki farka açıklık getirerek pay sahibinin korunmasını güçlendirmektir. Düzenleme bâtil kararları örnek gösterme yöntemi ile belirlemektedir. Bâtil yönetim kurulu ve genel kurul kararları için ayrı hükümler öngörülerek daha açık ve amaca daha uygun bir sisteme gidilmiştir. Tespit davası meşru menfaati bulunanlar tarafından bir süreye bağlı olmaksızın ikame edilebilir.

6102 sayılı Kanununun 391'inci maddesinde, yönetim kurulu kararlarının hangi hallerde hükümsüz olacağını ve tespit davasına konu olabileceği sınırlayıcı olmaksızın örneklerle gösterilmiş ve geçersizliğin hüküm ve sonuçlarının genel hükümlere göre saptanacağı belirtilmiştir (m. 391). Ayrıca anılan Kanununun 460'inci maddesinin 5'inci fıkrasında yapılan bir düzenleme ile bir halde pay sahiplerine ve yönetim kurulu üyelerine yönetim kurulu kararları aleyhine iptal davası açabilme imkânı getirilmiştir. Bilindiği üzere kayıtlı sermaye sisteminde, yönetim kurulu tarafından sermaye artırılırken, anonim şirketler esas sözleşmesinde öngörülen yetki sınırları içinde sermaye artırım kararı alınır. Alınan bu

¹ TDK, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=BATIL, (Erişim Tarihi:10.09.2017)

² Tamer Bozkurt, (2012), Ticaret Hukuku Cilt-II Şirketler ve Kooperatifler Hukuku, 6. Bası, Ankara, s. 193.

³ Gizem Kılıç, (2015), Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplanma Ve Karar Alma Esasları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, s.85.

karar kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kurallarına aykırı ise bu karar aleyhine, pay sahipleri ve yönetim kurulu üyeleri kararın ilan tarihinden itibaren bir ay içinde iptal davası açabilirler (m. 460/5).⁴

Anılan Kanunun 391'inci hükmüne göre;

- a) Eşit işlem ilkesine aykırı olan,
- b) Anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen,
- c) Pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılma-
malarını kısıtlayan veya güçleştiren,
- d) Diğer organların devredilmez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararlar batıldır.

6102 sayılı Kanun, m.391'deki sayım sınırlayıcı değildir. Bu durum "özellikle" ibaresinden anlaşılmaktadır. Eşit işlem ilkesine aykırı olan, anonim ortaklığın temel yapısına uymayan, sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, pay sahiplerinin özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya kullanılma-
malarını kısıtlayan ya da güçleştiren, diğer organların devredilmez yetkilerine giren veya bu yetkilerin devrine ilişkin kararlar batıldır. Maddede sayılmasa da bu kararlara benzer kararlar da batıl sayılabilir.⁵

6102 sayılı Kanun tasarı halinde iken Moroğlu, bahse konu maddede bazı değişik ve ilaveler önermiştir. Mesela, c) bendindeki düzenleme "pay sahiplerinin genel kurulu toplantılarına katılma, oy hakkı, dava hakkı veya kanunen emredici olarak sağlanan diğer haklarını ihlal eden veya kısıtlayan" şeklinde önerilmiş, aynı şekilde Yargıtay 11.HD'nin uygulamaları ışığında e) bendi eklenerek "pay sahipleri ile üçüncü kişilerin hak ve çıkarlarını doğrudan doğruya ihlal eden veya kısıtlayan" şeklinde bir ilave yapılması öngörülmüştür. Moroğlu gerekçesinde "Böylece, ortaklık pay sahipleri defterine kaydedilme istemi, yönetim kurulu kararıyla reddedilen, sermaye borcunu ödemediği gerekçesiyle ortaklıktan çıkarılıp yaptığı kısmi ödemelerden doğan haklarından yoksun bırakılan pay sahipleri ve üçüncü kişiler yönetim kurulu kararının geçersizliğinin (butlanının) tespitini ve yoksun bırakıldıkları pay sahipliği haklarının iadesini ve uğradıkları zararların tazminini (süresiz olarak) dava edebileceklerdir" şeklinde bir açıklama getirmiştir.⁶

2.1- Eşit İşlem İlkesine Aykırı Olan Kararlar

En çok rastlanan geçersiz yönetim kurulu kararları, eşitlik ilkesine aykırı olanlardır. 6102 sayılı Kanunun 357'nci maddesinde⁷ eşitlik ilkesine açıkça yer verdiği için artık bu ilkeye aykırı kararlar kolayca belirlenebilecektir.

Patry'e göre, eğer emredici bir kanun hükmü kamu ya da üçüncü kişilerin çıkarlarını korumak için getirildiyse, bu hükme aykırılığı, hükümsüzlükle yaptırımlandırmak makuldür. Zira korunmak istenen zümre, iptal davası açma imkânından yoksundur. Ancak emredici kanun hükmü, yalnız pay sahibinin çıkarlarını korumak için getirilmişse, bu durumda pay sahibinin iptal davası açma imkânı vardır. Bu

⁴ Güzin Üçışık, Türk Hukuku'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Sakatlığı Konusunda Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi, (Erişim Tarihi:23.08.2017), file:///C:/Users/ufuk.unlu/Downloads/5000006322-5000008899-1-SM.pdf

⁵ Gizem Kılıç, a.g.t., s.86.

⁶ Erdoğan Moroğlu, (2005), Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Başlangıç, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri ve Son Hükümlere İlişkin Değerlendirme ve Öneriler, Ankara, 3.Bası, s.152.

⁷ Eşit işlem ilkesi MADDE 357- (1) Pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur.

sebeple, eşit işlem ilkesine aykırılığın yaptırımının, iptal edilebilirlik olması daha yerinde olurdu.⁸ Ancak kanun koyucu eşit işlem ilkesine aykırılığı batıl kararlar içerisinde saymıştır.

Pulaşlı'ya göre, eşit işlem ilkesinin mutlak olarak uygulandığı halleri sayarken, ek olarak, özellikle pay sahiplerinin; genel kurula katılma, oy kullanma, gündemle ilişkili fikirlerini beyan etme, teklifte bulunma, özel denetçi atanmasını isteme, genel kurul veya yönetim kurulu kararlarının butlanı iddiasıyla tespit veya iptalinin dava edilmesi ve yönetim kurulu üyeleri ve diğer yöneticiler hakkında sorumluluk davası açma gibi 'bireysel ve koruyucu' nitelikteki haklarından bahsetmektedir. Bununla beraber bir de örnek konuyu vererek izah etmektedir; "Mesela, genel kurulda sermaye artırım kararı alınırken, bazı pay sahiplerinin olumsuz oy kullanmaları veya başka bir nedenle, yönetim kurulunun bu kişilere yeni çıkarılacak paylarla ilgili olarak, rüçhan haklarını kullanma olanağı vermemesi veya bakiye sermaye borcu talep edilirken, bazı pay sahiplerinden bakiye borcun tamamının, kurucu ortaklardan ise sadece %50 sinin talep edilmesi, eşit işlem ilkesine aykırı olup batıldır."⁹

Esasen eşit işlem ilkesi özel hukukun çeşitli alanlarında uygulanmaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda kanun koyucu bu ilkeyi ilk kez pay sahiplerine yapılacak muameleler açısından da düzenlemektedir. Pay sahiplerinin eşit işleme tabi tutulması gerekliliği esasen 6762 sayılı Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde de Türkiye'de genel bir hukuk ilkesi olarak uygulanmış ve gerek doktrinde gerekse de yargı kararlarında kabul görmüştür.¹⁰

Pay sahiplerini eşit şartlarda eşit işleme tabi tutmayı öngören ilke pay sahipliğinin korunmasında onlara müdahale ve kontrol imkânı veren bir enstrüman olarak hizmet etmektedir.¹¹ Bu ilkeye göre, pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur (m.357). 6102 sayılı Kanun ile getirilen bu ilke, öncelikle Yargıtay'ın yerleşik kararıyla kabul edilmiş ve kanuni bir üst kural haline getirilmiştir. Bu ilke, bir taraftan organların öznel ve keyfî karar ve uygulamalarına bir üst hukuk kuralı ile kanunî bir barikat çekmekte, diğer taraftan da esas sözleşmelerdeki hükümlerin adil ve menfaatler dengesine uygun bir şekilde yorumlanmasını sağlamaktadır. Esasen ilk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz sağlanması hususunun bu ilke yönünden değerlendirilmesi aşırılıkları önleyebilir. İlkenin bağluluk yükümüne de yeni anlamlar kazandıracığı şüphesizdir. Eşit işlem ilkesi ancak şartların eşit olması halinde uygulanabilir.

Pay sahipleri eşit işlem ilkesinden oyları ile ve somut olaya özgü olarak vazgeçebilirler. Ancak ilke bütünü ile ve her hâl için kaldırılamaz. Eşit işlem ilkesi bazı durumlarda mutlaktır.

Eşit işlem ilkesine aykırılığın hukukî sonucu, somut olayın şartlarına bağlı olmak şartı ile iptaldir; iptal söz konusu tek sonuç değildir. İlke pay sahiplerinin "pay sahibi" sıfat ve konumlarıyla ilgili olduğu için, şirket dışı işlemleri düzenleyen pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı kuralına uygulanmaz.

Kurumsal yönetim kurallarından hareketle, bir kısım farklı yorumlar eşit işlem ilkesine pay sahiplerini aşan ve tüm şirket ilgililerini (stakeholder) kapsayan bir boyut kazandırmak istemektedir. Ancak söz konusu ilke pay sahiplerine özgülenmiştir.

⁸ İsmail Kırca, (2013), Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan, C.1, Beta Yayınevi, İstanbul, s.517.

⁹ Hasan Pulaşlı, (2015), Şirketler Hukuku Şerhi, Yetkin Yayıncılık, s.1084.

¹⁰ Cafer Emimoğlu, (2014), Anonim Şirket Pay Sahipleri Açısından "Eşit Şartlarda Eşit İşlem" İlkesi, I. Ticaret Hukuku Uluslararası Sempozyumu Tebliğleri, s.80.

¹¹ Güney, Akdağ N. (2014), Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII, Y., Sa. 3-4, s.121.

2.2- Anonim Şirketin Temel Yapısına Aykırı Olan Kararlar

Anonim şirketin temel yapısına aykırı olan kararlar, geçersiz genel kurul kararlarına ilişkindir. 6102 sayılı Kanunun yönetim kurulu hakkındaki 714'üncü maddesinde¹² bu hükme gönderme yapılmaktadır. Bu tarz kararlara göre, emredici hükümleri ihlâl eden münferit kararlar iptal edilebilir kararlar iken, genel kurul veya yönetim kurulu tarafından anılan hükümlere aykırı genel nitelik taşıyan hukuk koyan kararlar geçersizdir. Meselâ, bütün pay sahipleri için bilânço açıklarını kapatmak amacıyla Kooperatifler Kanunu'nun 31'inci maddesinde olduğu gibi ek ödeme yükümü (madde yanlış olarak "yüklem" demektir) getiren bir yönetim kurulu kararı anonim şirketin temel yapısının bir tanımlayıcı ögesi olan pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğu ilkesine aykırıdır.

Daha somut ve kapsamlı bir açıklama anonim şirketin tanımından ve organsal yapısından hareketle verilebilir: Anonim şirketin tanımına, pay sahiplerinin hakları ve borçları düzenine ve organsal yapısına aykırı kararlar temel yapıya aykırıdır. Temel yapı ile kastedilen, anonim şirketi taşıyan ana kolonlardır. Yukarıda verilen "ek ödeme yükümü" bu niteliktedir. Bir üçüncü kişinin meselâ büyük kredi veren bir bankanın pay sahibine eş (temettü, tasfiye payı, genel kurula katılma gibi) haklarla donatılması veya yönetim kurulu kararlarında ona veto hakkı tanınması temel haklar düzenine; üye olmayan bir kişinin yönetim kurulunda üye haklarına sahip kılınması, organsal yapıya aykırıdır.

Anonim şirket yönetim kurulunun şirketin işletme konusunu gerçekleştirmek için çalışmak yerine şirket menkul ya da gayrimenkullerini kiraya vererek bunlardan kazanç sağlamaya çalışması, anonim ortaklığın kredi alabilmesi için pay sahiplerinin şahsî sorumluluk altına girmesinin şart koşulması ve şirketin bilanço zararlarının kapatılması için pay sahiplerinden pay oranlarına göre ek yükümlülükler talep edilmesi, anonim şirketin pay sahibinden bilanço zararlarının kapatılmasını istemesi, finansal tabloların denetiminin kaldırılması ve genel kurul toplantılarının yapılmaması sonucunu doğuracak kararların alınması gibi durumlar anonim şirketin temel yapısına aykırılık dolayısı ile batıldır.¹³

2.3- Sermayenin Korunması İlkesini Gözetmeyen Kararlar

Bu ilkeyi şirketin malvarlığının korunması ilkesinden ayırmak, ayrıca genel kurulun ve yönetim

¹² Protesto

1. Süreler ve şartları

MADDE 714- (1) Kabul etmemenin veya ödememenin, kabul etmeme veya ödememe protestosu denilen resmî bir belge ile belirlenmesi zorunludur.

(2) Kabul etmeme protestosunun, kabule arz için belirli olan süre içinde çekilmesi gerekir. 694'üncü maddenin birinci fıkrasında gösterilen hâlde poliçenin ilk arzı vadenin son gününde olmuşsa, protesto o günün ertesi günü de çekilebilir.

(3) Belirli bir günde veya düzenlenme gününden ya da görüldükten belirli bir süre sonra ödenmesi şartını içeren bir poliçeden dolayı çekilecek ödememe protestosunun, ödeme gününü izleyen iki iş günü içinde çekilmesi zorunludur.

Görüldüğünde ödenmesi şart olan bir poliçeden dolayı çekilecek ödememe protestosu, ikinci fıkrada kabul etmeme protestosu için gösterilen süreler içinde çekilir.

(4) Kabul etmeme protestosu çekilmiş olması hâlinde ödeme için poliçeyi ibraz etmeye gerek olmadığı gibi, ödememe protestosu çekmeye de ihtiyaç yoktur.

(5) Poliçeyi kabul etmiş olsun olmasın muhatap, ödemelerini tatil etmiş veya aleyhindeki herhangi bir icra takibi semeresiz kalmış ise, hamil başvurma haklarını ancak poliçenin ödenmesi için muhataba ibrazından ve protestonun çekilmesinden sonra kullanabilir.

(6) Poliçeyi kabul etmiş olsun olmasın, muhatap veya kabul için arz edilmesi menedilen bir poliçenin düzenleyeni iflas etmişse, iflas ilamının ibrazı, başvurma hakkının kullanılması için yeterlidir.

¹³ Ünal Tekinalp, a.g.e., s.153.

kurulunun devredilemez yetkileri ile karıştırmamak gerekir. İlkenin amacı “sermaye”ye odaklanmıştır. Yedek akçelerin korunması tartışılabilir. Hükümün kapsamına sermaye paylarına faiz ödenmesi girer.

Sermayenin korunması ilkesi de anonim ortaklığın temel yapısına ilişkin ilkelere aittir. Bunun ayrıca belirtilmiş olması, kanun koyucunun, sermayenin korunmasına verdiği önemden ileri gelmektedir. Sermayeden anlaşılması gereken, kuruluşta taahhüt edilen rakamdan ziyade, ortaklığın sahip olduğu malvarlığının korunmasıdır.¹⁴

İtibari değeri olmayan pay ihraç edilmesi; ortaklığın faaliyet veya tasfiye kârı üzerinde hiçbir hakkı olmayan yeni bir kategori pay ihdas edilmesi; intifa hakkı sahiplerine bazı hallerde oy hakkı tanınması gibi haller, anonim ortaklığın temel yapısını bozan aykırı hallerden sayılırken; bunun yanında, itibari değer altında yeni pay ihraç edilmesine ilişkin olarak genel kurula yönetim kurulunca sunulan teklif, ya da kar dağıtımının genel kurul yerine yönetim kurulunca karar bağlanmasına ilişkin yönetim kurulu kararları da; sermayenin korunması kuralına aykırılık nedeniyle geçersiz olacak kararlara örnek olarak gösterilebilecektir.¹⁵

2.4- Pay Sahiplerinin, Özellikle Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını İhlal Eden veya Bunların Kullanılmalarını Kısıtlayan ya da Güçleştiren Kararlar

Bu geçersizlik sebebinde 3.2.2. numaralı halde olduğu gibi, bir üçüncü kişiye pay sahibinin haklarına eşit düzeyde haklar tanınması değil, pay sahibinin vazgeçilmez ve sınırlandırılmaz haklarının kullanılmasının ihlâl edilmesi veya kısıtlanması söz konusudur. İptal davasının açılabilmesinin yönetim kurulunun onayına tâbi tutulması; kâr elde etmek ve paylaşmak amacının terki; genel kurula giriş kartı verilmesinin veya bilgi alma ve incelemenin yönetim kurulunun istediği bir taahhüname-nin imzalanması şartına bağlanması; genel kurula temsilci ile katılmanın yasaklanması, bağımsız ve kurumsal temsilciler için şirkete teminat yatırılması zorunluğunun getirilmesi gibi. Düzenlemede “özellikle” denilerek geçersizliğin sadece vazgeçilmez haklara özgülenmediği vurgulanmıştır.

Pay sahipleri, bazı münferit durumlarda bu haklarını kullanmaktan kendi kişisel tercihleri ile vazgeçebileceklerdir. Mesela genel kurula katılmayarak oy da kullanmak istemeyebilir veya açıkça yasaya aykırı bir kurul kararı aleyhine butlanın tespiti davası açmayabilir. Buradaki fark, pay sahibi bu hakkindan peşinen vazgeçemeyip; onayı ile dahi olsa bu hakların kendisinden alınamayacak olmasındadır.¹⁶

Yönetim kurulunun aldığı karar somut olarak hiçbir pay sahibinin hakkını ihlal etmese de bu karar, pay sahiplerinin haklar ve borçlar düzenini ihlal ederek anonim şirketin temel yapısını bozucu etkiye sahip olması dolayısı ile batıl olacaktır. Bununla beraber, sözü edilen temel yapı ve düzeni bozucu etkiye sahip hukukî işlemler daha çok, esas sözleşme gibi düzenleyici, soyut ve genel normların değiştirilmesi ya da kaldırılması suretiyle gerçekleştirilebilir. Bu ise esas itibarıyla genel kurulun yetki alanında gerçekleşebilecek bir husus olduğundan, yönetim kurulunun pay sahiplerinin hak ve borçlar düzenini bozucu kararlarının batıl olması sık karşılaşılabilecek bir durum değildir. Pay sahibi olmayan üçüncü bir kişiye pay sahibine eş haklar vermek veya genel kurul ya da yönetim kurulu toplantıları sonunda alınan kararları veto etme hakkı gibi yetkiler tanımak, haklar ve borçlar düzenine aykırılık gerekçesiyle batıl olan kararlardır.¹⁷

¹⁴ İsmail Kırcı, a.g.e., s.518.

¹⁵ Hasan Pulaşlı, a.g.e., s.1086.

¹⁶ Hasan Pulaşlı, a.g.e., s.1087.

¹⁷ Hasan Pulaşlı, a.g.e., s.995.

2.5- Diğer Organların Devredilemez Yetkilerine Giren ve Bu Yetkilerin Devrine İlişkin Kararlar

Bu butlan sebebi ile işaret edilmek istenen; özellikle 6102 sayılı Kanun m. 408' de bir yenilik olarak ihdas edilmiş olup; genel kurulun görev ve yetkilerini somutlaştıran hallere; yönetim kurulu tarafından müdahale edilmesinin söz konusu olacağı durumlarda bu durumun butlan yaptırımıyla karşılaşacağı hususudur.¹⁸

Organların devredilemez yetkilerinin devrine ilişkin kararlar, aynı zamanda temel yapı ile de ilgilidir. Ancak düzenleme, organlar arası işlev ayrımı ilkesinin korunmasını amaçlamaktadır. Hüküm devredilemez yetkilerin bütün halinde olduğu gibi münferiden devrinde de uygulanır.

2.6- Diğer Butlan Halleri

6102 sayılı Kanun'un 391'inci maddesi gerekçesinde "Hükümde, en çok rastlanılan batıl kararlar örneklerle (sayım yoluyla) gösterilmiştir. Bir yönetim kurulu kararının geçersiz olup olmadığı genel hükümlere göre belirlenebileceği gibi butlan sebepleri ile geçersizliğin sonuçları da aynı ilkelere göre belirlenir" denilmektedir. Böylece geçersiz yönetim kurulu kararlarının sadece maddede belirtilen kararlardan ibaret olmadığı, başka bir deyişle maddenin sınırlı sayı niteliği taşımadığı ifade edilmektedir. Bu nedenle, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ve ayrıca konusu imkânsız olan yönetim kurulu kararlarıyla yatırımcıları, alacaklıları ve işçileri koruyan emredici hükümlere aykırı yönetim kurulu kararları batıldır. Örneğin alacaklılara zarar vermek amacıyla bütün aktiflerin satılmasını öngören yönetim kurulu kararı (m. 538) ahlaka, adaba aykırılık nedeniyle batıldır. Yönetim kurulu üyelerine, şirkette çalışanlara veya şirkette iş yapan kişilere, bu kişilerin hizmetleri veya şirketin mali durumu ile kesinlikle bağdaşmayacak yüksek ücretler veya huzur hakkı gibi ödemeler öngören yönetim kurulu kararları, bir taraftan şirket malvarlığının azalması sonucunu doğuracağından m. 447/c hükmüne aykırılıktan, diğer yandan ahlaka, adaba aykırılık nedeniyle batıl kararlardır. Ayrıca, sermaye azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarının tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette varlığı belirlenmeden sermayenin azaltılmasına ilişkin yönetim kurulu kararları (m. 473/2); sermayenin, ancak alacaklılara verilen sürenin sona ermesinden ve beyan edilen alacakların ödenmesinden veya teminat altına alınmasından sonra azaltılabileceğini öngören hükme (m. 475/1) aykırı yönetim kurulu kararı; yönetim kurulu üyelerinin şirketin iflasının açılmasından önceki son üç yıl içinde kazanç payı veya başka bir ad altında hizmetlerine karşılık alacakları ve fakat uygun ücreti aşan paraları şirket alacaklılarına geri vermek yükümlülüğünü (m. 513) ortadan kaldıran yönetim kurulu kararları; şirketin tasfiye haline girmesi durumunda, şirket alacaklılarının bilgilendirilmesi zorunluluğunu (m. 541, 543/2) ortadan kaldıran yönetim kurulu kararları; denetçilerin, işlem denetçilerinin kanuni görevlerini yerine getirmesinde kusurlu hareket etmeleri sonucunda şirket alacaklılarına karşı verdikleri zararlar dolayısıyla sorumluluklarını (m. 556) ortadan kaldıran yönetim kurulu kararları batıldır. Aynı şekilde şirket alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla şirket malvarlığını piyasanın değerinin altında ortaklara veya üçüncü kişilere satıp devreden kararlar da batıldır. Kartel yasağına rağmen kartelleşmeyi öngören kararlar da batıldır. Yine haksız rekabeti teşvik edici kararlar da batıldır.¹⁹

¹⁸ Ünal Tekinalp, a.g.e., s.154.

¹⁹ Lertzan Yılmaz, (1996), Anonim Şirketler Kanunu ve İsviçre'deki Düzenlemeler Işığında Genel Kurul Kararları, İBD, C.70, S.X, XI, XII, s.865, aktaran; Üçışık, a.g.m., s.62.

3- SONUÇ

Anonim şirketlerde yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir. Şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için yapılması gerekli bütün iş ve işlemler yönetim kurulunun veya yönetimin yetkisindedir. Her hukuki işlemde olduğu gibi yönetim kurulu kararları da sakat olabilir.

Anonim şirketlerin; eşit işlem ilkesine aykırı olan kararları, anonim şirketin temel yapısına aykırı olan kararlar, sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen kararları, pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren kararları ve diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararları batıl kabul edilen kararların sınıflandırmasıdır. Bunlar en çok rastlanılan batıl kararlardır. Ancak haricen bazı kararlarında batıl sayılması mümkündür. Bu kapsamda, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ve ayrıca konusu imkânsız olan yönetim kurulu kararlarıyla yatırımcıları, alacaklıları ve işçileri koruyan emredici hükümlere aykırı yönetim kurulu kararları batıldır. Örneğin alacaklılara zarar vermek amacıyla bütün aktiflerin satılmasını öngören yönetim kurulu kararı ahlaka, adaba aykırılık nedeniyle batıldır. Yönetim kurulu üyelerine, şirkette çalışanlara veya şirketle iş yapan kişilere, bu kişilerin hizmetleri veya şirketin mali durumu ile kesinlikle bağdaşmayacak yüksek ücretler veya huzur hakkı gibi ödemeler öngören yönetim kurulu kararları, bir taraftan şirket malvarlığının azalması sonucunu doğuracağından kanuna, ahlaka, adaba aykırılık nedeniyle batıl kararlardır.

KAYNAKÇA

- BOZKURT, T. (2012), Ticaret Hukuku Cilt-II Şirketler ve Kooperatifler Hukuku, 6. Bası, Ankara.
- EMİNOĞLU, C. (2014), Anonim Şirket Pay Sahipleri Açısından “Eşit Şartlarda Eşit İşlem” İlkesi, I. Ticaret Hukuku Uluslararası Sempozyumu Tebliği.
- GÜNEY, Akdağ N. (2014), Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII, Y., Sa. 3-4.
- KILIÇ, G. (2015), Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplanma Ve Karar Alma Esasları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- KIRCA, İ. (2013), Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan, C.1, Beta Yayınevi, İstanbul.
- MOROĞLU, E. (2005), Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Başlangıç, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri ve Son Hükümlere İlişkin Değerlendirme ve Öneriler, Ankara, 3. Bası.
- PULAŞLI, H. (2015), *Şirketler Hukuku Şerhi, Yetkin Yayıncılık*.
- TEKİNALP, Ü. (2013), Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Seçkin Yayıncılık.
- ÜÇİŞİK, G. Türk Hukuku'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Sakatlığı Konusunda Gerçekleştirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi, file:///C:/Users/ufuk.unlu/Downloads/5000006322-5000008899-1-SM.pdf
- TDK, www.tdk.gov.tr